

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin
eettinen toimikunta

*Toimintakertomus
2008*

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin eettisen toimikunnan toimintakertomus 2008

Eettisen toimikunnan asettaminen ja tehtävät

Laki lääketieteellisestä tutkimuksesta on tullut voimaan 1.11.1999. Lakia on muutettu vuonna 2004 (laki 295/2004 ja asetus 313/2004). Lain 4. luvussa annetaan ohjeet eettisistä toimikunnista, niiden perustamisesta, tehtävistä, kokoonpanosta, jäsenten esteellisyydestä ja ilmoitusvelvollisuudesta.

Toimintavuonna 2008 Pirkanmaan sairaanhoitopiirin eettisen toimikunnan kokoonpano oli seuraava:

professori (emer.) Amos Pasternack, puheenjohtaja
ylilääkäri Tapani Keränen, varapuheenjohtaja
hallintoylihoitaja Pirjo Aalto
apulaisylilääkäri Pertti Arvola
ylihoitaja Hannele Hiidenhovi
professori Kari Kivistö
osastonylilääkäri Anna-Leena Kuusela
osastonylilääkäri Jari Laurikka, varajäsen 1.7.2008 lähtien
ylilääkäri Klaus Lehtinen
professori Leena Lindgren
toimitusjohtaja Marja-Liisa Kotisaari, maallikkojäsen
apulaisylilääkäri Jukka Saarinen, 1.7.2008 lähtien
kirkkoherra Antti Sipola, maallikkojäsen
TtM Kirsi Kohonen, toimikuntasihteeri

Lääketieteen alan varajäsenet:

erikoislääkäri Katriina Aalto-Setälä
apulaisylilääkäri Pentti Heinonen
professori Matti Joukamaa
erikoislääkäri Päivi Korhonen
osastonylilääkäri Mika Kähönen
osastonylilääkäri Arvi Yli-Hankala
osastonylilääkäri Johanna Mäenpää
sairaalapastori Teemu Paarlahti, 18.2.2008 lähtien
toimialuejohtaja Markus Rautiainen
osastonylilääkäri Heikki Saha
osastonylilääkäri Seppo Saarelainen
ylilääkäri Juha Öhman

Hoitotieteen alan varajäsen:

professori, Päivi Åstedt-Kurki

Maallikkojäsenten varajäsen:

toimitusjohtaja Pentti Nieminen

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin eettisen toimikunnan tehtävät

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin eettinen toimikunta antaa lausuntoja

- TUKIJA:n sille siirtämistä kansainvälisistä lääketutkimuksista
- toimialaansa kuuluvista muista lääketieteellisistä tutkimuksista ja Suomessa toteutettavista lääketutkimuksista.

Eettisen toimikunnan on lausuntoaan varten selvitettävä, onko tutkimussuunnitelmassa otettu huomioon lääketieteellisen tutkimuslain sekä sen muuttamisesta annetun lain säännökset, tietosuojasäännökset, tutkittavien asemaa koskevat kansainväliset velvoitteet sekä muut lääketieteellistä tutkimusta koskevat määräykset ja ohjeet.

Mikäli eettisen toimikunnan tutkimuksesta antama lääketieteellisen tutkimuslain mukainen lausunto on kielteinen ja hakija saattaa sen samansisältöisenä uudelleen käsiteltäväksi, tulee eettisen toimikunnan pyytää siitä TUKIJA:n lausunto. Tarpeellisten korjauksien jälkeen eettinen toimikunta voi antaa lausunnon ilman TUKIJA:n lausuntoa.

Lain 18 §:ssä säädetään, että eettisessä toimikunnassa on oltava puheenjohtaja ja vähintään kuusi jäsentä, joista yksi toimii varapuheenjohtajana. Heillä tulee olla tarvittava määrä varajäseniä. Toimikunnassa on oltava edustettuna lääketieteen lisäksi muita ammattialoja. Vähintään kahden jäsenistä on oltava maallikkojäseniä.

Eettisessä toimikunnassa tulee olla edustettuna tai kuultavana pediatrian alan asiantuntija silloin, kun se käsittelee alaikäiselle tehtävää kliinistä lääketutkimusta, sekä asianomaista sairautta ja potilasryhmää edustava asiantuntija, kun se käsittelee vajaakykyiselle aikuiselle tehtävää kliinistä lääketutkimusta. Kuulemisen sijasta eettinen toimikunta voi pyytää kirjallisen lausunnon asianomaista alaa edustavalta asiantuntijalta.

PSHP:n eettisen toimikunnan kokoukset

Toimikunta on kokoontunut vuonna 2008 yhteensä 13 kertaa. Lisäksi järjestettiin yksi ylimääräinen iltakokous, jossa käsiteltiin toimikunnan ajankohtaisia asioita.

PSHP:n eettisen toimikunnan käsittelemät tutkimukset

Vuonna 2008 käsiteltiin uusia tutkimuksia 222, joista lääketutkimuksia oli 88. TUKIJA:n toimeksiantamia kansainvälisiä lääketutkimuksia käsiteltiin 22. Hoitotieteellisiä tutkimuksia käsiteltiin 3. Tutkimusten uusintakäsittelyitä oli 31. Toimikunnan muita käsittelemiä asioita ovat mm. tutkimussuunnitelman muutokset ja haittatapahtumat. Kaikkia käsittelyjä vuonna 2008 oli yhteensä 1026. Lausuntomaksujen tuotto oli 105 700 e.

PSHP:n eettisen toimikunnan toimintaohje

PSHP:n eettinen toimikunta otti käyttöönsä keväällä 2007 toimintaohjeen. Kuluvana vuonna ohjeistusta on päivitetty. Erityistä huomiota on kiinnitetty tutkijan omaan arvioon tutkimuksen eettisistä näkökohdista ja tutkimussuunnitelman laadintaan. Ohjeistus löytyy PSHP:n internetsivuilta osoitteesta:
<http://www.pshp.fi/eettinentoimikunta/toimintaohje>

- Koulutus** Valtakunnallinen eettisten toimikuntien perinteinen syysseminaari järjestettiin Helsingissä Säätytalolla 14.10.2008. Seminaarin aiheina olivat mm. eettiset toimikunnat säädösviidakossa ja näkökulmia eettiseen ennakoarviointiin. Sihteerien valtakunnallisilla neuvottelupäivillä 15.2.2008 käsiteltiin rekisteritutkimuksia ja biopankkitoiminnan edellytyksiä. HUS:n tutkimuseettiset toimikunnat järjestivät valtakunnalliset koulutus- ja neuvottelupäivät Helsingissä 13. – 14.5.2008. Ajankohtaisina asioina olivat näkökulma geneettisiin tutkimuksiin ja tietosuoja-asiat. Lisäksi yhteistyötaho-sessiossa kuultiin HYMY II-työryhmän terveiset ja toimikuntien yhteistyöstä lääketeollisuuden kanssa.
- Yhteistyö** Pirkanmaan sairaanhoitopiirin eettinen toimikunta järjesti yhdessä Pirkanmaan sairaanhoitopiirin hoitoeettisen neuvottelukunnan kanssa 15.10.2008 eettisen seminaarin, joka käsitteli potilasta hoidon ja tutkimuksen viidakossa.

Amos Pasternack
puheenjohtaja

Kirsi Kohonen
toimikuntas sihteeri